

1. God wandelt in de hof: er is harmonie

Soms fiets ik door het Schollebos, op weg naar een afspraak, en dan heb ik het gevoel dat mijn ogen het gewoon niet aankunnen, zó mooi ziet alles er dan uit! Ik kom ogen tekort! Zoals laatst ook weer. Water, zo glad als een spiegel. Daarboven: mistflarden. Daarachter: groen met felgele bomen, en daarboven: de zon in een helderblauwe lucht. Het lijkt wel het paradijs. Soms zijn er even van die momenten, dat je beseft: zó is het bedoeld, zó is het goed, echt goed, dit is van God.

Als ik lees, in Genesis 3, dat God door de hof van Eden wandelt in de avondkoelte, dan denk ik aan zulke momenten. Momenten van intense zuiverheid, pure schoonheid. En dan is daar God! Zo dichtbij, je zou denken dat je zomaar Zijn hand kon pakken.

2. Adam en Eva kruipen weg voor God: verstoorde harmonie

Deze tekst, over God die door de hof wandelt in de avondkoelte, over God die wil wonen bij de mensen, heel dichtbij, is als het ware nog één lichtstraal door een wolkenpakket, dat zich samenpakt boven de mensheid. Want Genesis 3 is misschien wel het meest trieste hoofdstuk uit de hele Bijbel. Er is kwaad gekomen, schuld die instaat tussen God en de mens. Wij verstoppen ons voor God en elkaar. Dat kwaad houdt altijd iets raadselachtigs, onverklaarbaars.

Achter dat kwaad zit een verleider, hier in de gestalte van een slang: de duivel, satan. Altijd weer is er zijn stem: 'Doe niet zo moeilijk, waarom denk je dat dit of dat niet mag?' En vaak is het ook ingewikkeld, want je geweten is ook mede gevormd door je omgeving (die het ook mis kan hebben).

Eva's fout was dat ze zich alleen liet verleiden, niet eerst overlegde met God en met Adam. Was het nou zo erg, één zo'n vrucht? Het ging uiteindelijk om een vrouwensbreuk. Soms heeft iets heel kleins heel grote gevolgen. Over zonde wordt vaak gedacht in termen van de weegschaal: tegenover zonde staan goede daden. Als het maar in evenwicht is. Maar het beeld van de fietsband is beter: ook al is 99,999 % van het oppervlak perfect, één spijkertje maakt de band lek en onbruikbaar.

3. In hun val slepen de mensen de natuur mee

God wil wonen bij de mensen, maar kunnen de mensen nog bij God wonen? 'Adam en zijn vrouw, ze verborgen zich voor de Here God.' Weg vertrouwen. Weg intimiteit. Weg zorgeloosheid. Weg veiligheid. De mens als kroon op de schepping heeft gefaald, en daarmee zich vervreemd van God. En in zijn val sleurt de mensheid ook de schepping mee. Hoe dat precies in elkaar zit, dat zullen wij wel niet zomaar begrijpen. Wat is het verband tussen zonde aan de ene kant en aan de andere kant natuurrampen, en ziektes, en handicaps? Het noodlot dat over ons heenkomt? Is dat een straf voor de zonde? Misschien kun je dat in heel grote lijnen wel zeggen, maar nooit in afzonderlijke gevallen. Inderdaad: waren er geen zonden, dan waren er geen wonden. En ook geen ziektes, maar we mogen nooit zeggen: 'Als er bij deze persoon geen zonde was geweest, zou deze ziekte er niet geweest zijn.'

Hoe zit het dan? Wat heeft de zonde te maken met de ellende die over ons heenkomt? De apostel Paulus zegt in Romeinen 8: 20: 'De schepping is aan de vruchteloosheid onderworpen, niet vrijwillig, maar om de wil van Hem, die haar daaraan onderworpen heeft.' 'De schepping zucht', schrijft hij dan. In het boek 'Discipelschap' van ds. Vreugdenhil las ik heel verrassend het volgende. 'Toen God de aarde schiep, was die woest en ledig, maar God bracht de orde aan. Hij wilde de aarde beschermen tegen de chaasmachten. Hij stelde grenzen aan de chaos, maakte scheiding tussen licht en duister en tussen water en land. Doordat de mens van God afviel, kregen die duistere, ontbindende krachten voet aan de grond. In natuurrampen, ziekte en dood slaan zij onverhoeds toe.' Zullen we de trieste balans opmaken? De harmonie tussen God en mensen verstoord, vertrouwen weg, de mens verstopt zich voor God. Waar de band met God verstoord is, grijpen chaasmachten hun kansen. De natuur is niet alleen meer een vriend, maar vaak ook een vijand voor mensen.

4. Gods reactie: Hij bindt de strijd aan tegen satan

Wat is nu Gods reactie? Wat zou u doen? U denkt misschien: 'Ik zou nooit die boom hebben neergezet, in het paradijs, die boom waarvan ze niet mochten eten!' Dan hadden mensen dus geen keus gehad. Geen keuzevrijheid om God te dienen, want dat zouden ze automatisch doen. Zoals Herman van Veen dat ooit zong in een liedje: 'Als ik kon toveren, was niemand de sigaar. Als ik kon toveren, dan hielden alle mensen van elkaar.' Verplichte liefde, je kunt niet meer anders. Is dat liefde?

God heeft gekozen voor keuzevrijheid, vrijwillige liefde. Daarom stond die boom daar. Maar het liep mis. En hoe reageert God dan?

Het eerste dat we lezen is eigenlijk al een wonder: dat God toch weer Zijn avondwandeling maakt in de hof. Hij schrijft niet meteen de aarde af. Nee, Hij wandelt er rond. En Hij zoekt. Hij is altijd op zoek. Hier al: 'Adam, waar ben je?' God is ook nu op zoek. Hier in Schollevaar. Hier in de kerk. 'Waar ben je? Verstop je je voor Mij?' Daar staan Adam en Eva, de mens en zijn vrouw.

De ogen neergeslagen. 'Die vrouw, die U Zelf mij hebt gegeven, die heeft me verleid.' 'Ja, maar dat kwam door die slang!'

Dan spreekt God de slang aan. 'Slang, temidden van alle dieren ben jij vervloekt. Je verhief je tegen Mij, op je buik zul je voortkruipen. Je verleidde Eva om van zo'n heerlijke vrucht te eten. Zo laag bij de grond zal er in jouw mond altijd stof komen.' En dan volgt vers 15: 'En Ik zal vijandschap teweegbrengen tussen u en de vrouw, en tussen uw nageslacht en haar Nageslacht; Dat zal u de kop vermorzelen, en u zult Het de hiel vermorzelen.'

Vijandschap. Hoe kan God nu vijandschap beloven? 'God is liefde' zegt Johannes. Hoe kan Hij dan vijandschap veroorzaken? Gemeente, als God die liefde is vijandschap moet aanbrengen, dan moet het wel heel erg zijn. Maar dat is het ook! De mens, als de kroon op Zijn goede schepping, heeft zich ingelaten met de satan, het kwaad *himself*, vleesgeworden in een slang. Het is Gods genadige goedheid dat Hij de mensheid losmaakt uit de omarming van de vijand. Het leek een omhelzing, maar het bleek een

wurggreep te zijn. Je ziet dat weleens in een film: een argeloos meisje wordt verliefd op een seriemoordenaar. En als kijker weet je dat, dat die man levensgevaarlijk is. Dan hoop je maar één ding: dat dat meisje een hartgrondige afkeer krijgt van die schurk en hem uit de weg gaat. 'Ik zal vijandschap zetten tussen u en de vrouw', zegt God tegen de satan. Heilzame vijandschap. Vijandschap tegen de vijand van God, Jezus noemt hem 'de mensenmoordenaar vanaf het begin'. God haalt Adam en Eva terug, weg uit het gevaarlijke terrein van de slang. Zo komt God ook vandaag voorbij, en Hij zegt: 'Ik wil je terughalen, kom! Blijf niet flirten met een misdadiger, met de boze! Je speelt met vuur!' God wil bij de mensen wonen, Hij haalt ons weg bij de vijand. Maar Hij doet nog meer. Want de verwoestende gevolgen zijn al overal zichtbaar. Vervreemding van God, chaos, ellende. God zegt: 'Ik zal ook vijandschap teweegbrengen tussen uw nageslacht en haar Nageslacht; Dat zal u de kop vermorzelen, en u zult Het de hiel vermorzelen.'

God zet niet alleen een hoog hek van beschermende vijandschap tussen de mens en die misdadige duivel, maar Hij gaat verder: 'Ik zal zorgen voor een Nakomeling, Nageslacht van die vrouw, die zal jou de kop vermorzelen, satan.'

Vindt u dat niet vreemd? Het Nageslacht, de Nakomeling van een vrouw. Letterlijk staat er: 'het zaad' van de vrouw. Niet van een man en een vrouw, nee, van een vrouw. In de geschiedenis is er maar één die wel geboren is uit een vrouw, maar niet door de wil van een man. Eén die inderdaad het Nageslacht was van een vrouw, een vrouw die werd overschaduwd door de Heilige Geest. Die ene is Jezus, de Zoon van Maria en de Zoon van God. Om die Ene gaat het hier. Al in het derde hoofdstuk van de Bijbel, temidden van de puinhopen, wordt Hij aangekondigd. Het Nageslacht van de vrouw, de Mens, de Zoon des Mensen, Jezus Christus.

Wat zal Hij komen doen? Hij zal doen wat niemand kan doen: Hij zal de satan weerstaan. De mens is gevallen, wij allen, miljoenen en nog eens miljoenen. We laten ons inspinnen in het web van de vijand. Maar deze Ene Mensenzoon doet dat niet. Hij gaat de confrontatie aan. En hoe! In de woestijn vast Hij veertig dagen, zo beschrijft het Evangelie. Geloof maar dat je dan zwak bent! En dan is daar die vijand, die weer de troefkaart van het eten speelt: 'Als je Gods Zoon bent, maak dan even brood van deze stenen.'

Altijd weer een beroep op onze gewone, menselijke behoeften, onze trek, onze lusten van alledag. En een beroep op het sensationele.

'Spring toch van dat dak af, de engelen zullen je dragen!' Zoals hij bij Eva ook al de troefkaart speelde van het onbekende, het spannende: 'Je zult eens zien!' En een derde troefkaart is die van de macht: 'Je zult als God zijn,' zei Hij tegen Eva. 'Werp je neer voor mij, ik zal je de hele wereld geven', zei hij tegen Jezus. Maar Jezus weerstaat hem. Jezus verslaat hem op zijn eigen terrein: de woestijn, Jezus jaagt hem weg. Jezus voert de strijd die wij allemaal verliezen, elke keer weer. Hij strijdt Zijn strijd tegen de satan, en Hij overwint.

Maar hoe? Hij vermorzelt satans kop, maar het kost Hem Zijn hiel. Hij lijdt, de strijd raakt Hemzelf. De slang moet op zijn buik kruipen, erg hoog komt hij niet, maar de hiel kan hij aanvallen, die kan hij vermorzelen.

We leven toe naar het Kerstfeest. Jezus is gekomen om voorgoed de seriemoordenaar uit te schakelen, maar het kost Hem alles. Hij heeft gestreden tegen de satan, niet met donderend geweld, maar Hij heeft gestreden door te lijden. Hij liet Zich door de duistere machten aan het kruis brengen, maar juist door dat kruis, en door de opstanding, werd de duivel verslagen. Jezus droeg alle schuld, alle vervreemding, alle kwaad, in onze plaats. Hij ging eraan onderdoor, maar zo gaf Hij ons vergeving, nieuw leven. Hij heeft satan een verpletterende nederlaag toegebracht. Maar let u nu even op: er is iets bijzonders in vers 15. Je zou verwachten dat God zei: 'Jij, satan, zult hem de hiel vermorzelen, maar Hij zal jou de kop vermorzelen.' Maar dat staat er niet. Er staat eerst: 'Hij zal jouw kop vermorzelen' en pas daarna: 'Jij zult hem de hiel vermorzelen.' Jezus overwint, maar wel door het lijden heen. Aan het kruis en op de Paasmorgen heeft Jezus als Zoon van God en Zoon des Mensen de strijd gestreden, de duivel is verslagen, maar daarna bijt hij nog steeds in onze hielen. Het lijden is nog niet voorbij. De duivel gaat nog rond als een briesende leeuw, zoekend naar wie hij kan verslinden. Paulus schrijft aan de gemeente in Rome, onze aanvangstekst: 'De God nu van de vrede zal weldra de satan onder uw voeten vertreden'. Weldra. De strijd is nog niet helemaal voorbij. Maar temidden van de puinhopen van deze wereld is de definitieve doorbraak bereikt. Jezus heeft alles volbracht! Alles!

En dát is wat we vandaag hebben gevierd aan het Avondmaal! Het is een overwinningsmaaltijd, terwijl de duivel nog steeds macht heeft. En toch: hij is al overwonnen! Hij hééft al de nederlaag geleden en hij wéét dat! Juist daarom gaat hij nog zó tekeer, om kapot te maken wat hij kapot kan maken.

Avondmaal vieren betekent: Jezus' overwinning op de satan vieren, en juist daarom uitkijken naar de definitieve ondergang van de boze, de definitieve verlossing.

Op 11 september 2001 vond die afschuwelijke aanslag plaats op het World Trade Centre in New York. Tussen de puinhopen van het WTC liep een reddingswerker, Frank Silecchia. Opeens viel zijn oog op een paar stalen delen,

die naar beneden waren gekomen van de noordelijke toren. Die stalen delen vormden samen een kruis, midden in de ravage (zie foto voorkant). Frank Silecchia werd getroffen en moest huilen. De plek werd voor veel mensen een plaats van overdenking en gebed. Later heeft het kruis een vaste plaats gekregen (foto hiernaast). Voor iedereen is het een teken geworden van troost en van hoop.

Tussen de puinhopen van deze wereld staat het kruis. De strijd is gestreden. Het is volbracht. Die belofte vol hoop, de belofte uit Genesis 3, is vervuld in Jezus Christus. Satan heeft de nederlaag geleden. Maar hij is nog niet definitief verslagen. Hij gaat tekeer als een beest. Maar Hij heeft geen toekomst meer. De toekomst is aan God, en aan Zijn Zoon, het Lam dat Zich liet offeren. Hij zal terugkomen en Zijn vijand de laatste doodsteek toebrengen, de laatste slag. En wij? Als we bij Hem zijn gaan schuilen, dan zijn we, eindelijk vrij, eindelijk echt vrij. Eindelijk wonen we dan voorgoed bij God. Eindelijk thuis. Amen.